

PUERILES

CONFABULATIUNCULÆ

~~Confabulatiunculae~~

Author

EVALDO GALLO,

dated Apr. 13th 1800

Mendis repurgatæ.

Dublinii, excudebat B. Took, Cæsariæ Majestatis
Typographus, prostant venales per A. Crook
apud the Printinghouse, in loco vulgò vocato
Diamond-key, & ab S. Helsham apud the Col-
ledge-Arms, in vico vocato Castle-Street. 1685.

EVALDUS GALLUS

Lectori felicitatem.

Vis scire, candide Lector, quibus ista scripserimus? Balbutienti pueritia. Eam nos qualicumque operâ juvare studuimus. At haec nunga sunt, inquis, praeter Colloquiis, quae magnus scripsit Erasmus. Quis negat? Verum enim verè, ut illa quidem censeo digna, quae etiam grandior aetas terat; ita existimo literarum milite tyronibus haec nostra praeludia non malè convenire. Potuere plures ad eundem modum confingi Dialogi: verum ego sic censeo. In hisce lucibus oportere modum adesse, ut gravioribus deinceps sit locus.

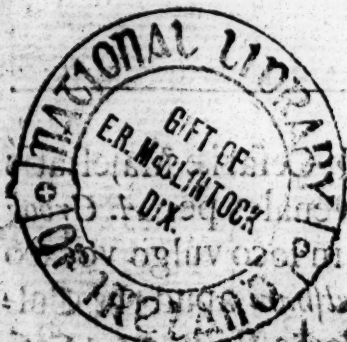
Ex Wert.

22. Octob.

1548.

Dixi, Lector, quod volui.

Vive, & Vale.

GENE.

quocumque tempore.

Ad multos loquimur pluratiter.

Responsio.

Habetur tibi à me gratia. } I thank you.

Et tu. And you.

In discessu quocunque tempore.

Vale feliciter. { God be with you.

Bene vale. *(Fare you well)*

Responsio.

Vale tu quoque. — ~~God be with you also.~~

Adant, sic salutem.

Bonum mane. — Good Morrow.

Incradn, sic.

Bonus dies. — God give you good day.

Vesper, sic.

Bonus vesper.

Bonam feram. § God give you good cheer.

*Pueriles Confabulationuncula.**Sub noctem, sic.*

*Preco*r tibi felicem noctem. } *God giue you*
Sit tibi hæc nox fausta. } *Good night.*

Sit saluum.
Sit felix.
Prosit.

} *Christ help you.*

*Pro*fice.} *God speed you.**Prudenti, Cœnantiue.**Sit* felix convivium.*Quando præbabitur alicui.**Præ*bibo tibi totum poculum.*Propi*no tibi dimidiatum cyathum.*Responſio.**Acci*pio libenter. } *I take it gladly; or**Sit* saluti. } *I pledge you.**Quando recusamus cibum vel potum.**Non* possum hercule tantum potare.*Certe* non valeo tibi respondere.*Quæ*so te, ut mihi parcas.*Non* mihi libet amplius comesse.*Equi*dem comedi quantum satis est.*Satis*factum est appetitui.*Hoc* tempore nihil ultra requiro.*Peregre redeuntis, dicitur.**Salvum* te venire gaudeo.*Gratu*lor tibi adventum.*Gau*deo te rediſſe incolumem. } *I am glad that*
} *you are come*
} *home safe.**Comm.*

Communis Responsio.

Benignus es.

Gratias ago tibi

Dii tibi benefaciant.

Quando cervisia, aut vinum inferitur mensae.

Cervisia haec sit vobis

bona.

Precor, ut haec cervisia

vobis profit.

Vinum, quod porto, sit

vobis saluti.

Faxit Deus, ut sit vobis

hoc vinum salutare.

Quando vocatur aliquis ad prandium.

vel cenam.

Pater me iussit huc rogatum te venire, ut hodie velis ejus esse conviva.

Herus te magnopere iussit orare, ut apud se velis prandere hodie.

Rogat te meus hospes, praeceptor observande, si non alio vocatus, ut conatum ad te venias vesperi.

Parentes mei vocaverunt amicos aliquot ad cenam, his cupiunt te adesse: quare spiritum in modum gratificaberis illis, si non recules venire.

Tunc sic respondere licebit.

Ego patri tuo, mi fili, magnam habeo gratiam: verum, ob adversam valetudinem, non valeo ulli convivio interesse.

Tu vicissim hero tuo nomine meo, magnas
ages gratias: verum hoc tempore, dices, me
non posse venire.

Haud pateret me rogari, si non me detine-
rent alia negotia.

Non abnuo, praesertim cum nihil hic para-
tum esse videam.

Renuntio parentibus tuis, me confestim esse
venturum.

Quomodo excipitur conviva.
Gratus est mihi tuus adventus.

Gratum est mihi quod veneris.
Optatus advenis.

Quomodo petenda venia.
Magister, da mihi veniam, quaeso:

Præceptor observande, fac mihi, quaeso, potc-
Ut purgem alvum.

Ut exonerem ventrem.
Ut eam ad secessum.

Ut vadam mictum.
Ut levem velicam.

Ut educam vaccas.
Ut reducam vaccas.

Ut catechizanti respondeam sacerdoti.
Ut eam domum.

Ut afferam papyrum, libros, &c.
Ut emam calamos.

Ut custodiam vestimenta.
Ut pascam porcos, oves, &c.

Pueriles Confabulationuncule.

Formula accusandi quentipiam.

A Ndræas non honoravit sacerdotem.

Petrus cecidit me pugnis.

Johannes usus est linguâ vernaculâ.

Hic non detexit caput, cum præteriret magistratum.

Ille maledixit mihi.

Iste convitiatus est nobis.

Nemo vult repetere lectionem.

Jacobus nunquam salutat parentes.

Fabulatur de re furrili.

Non vult cedere de meo loco.

Perminxit calceos meos.

Conspurcavit papyrus meam.

Non patitur me studere.

Deridet me.

Oppedit nobis.

Non finit me scribere.

Ostentat pudenda.

Vulsiit me crinibus.

Interrogationes aliquot.

Quod est tibi nomen?

Qui vocaris? Petrus, Paulus, &c.

Quot annos natus es? Unum duos, tres, sex, octo, decem, undecim, duodecim, &c.

Quot annorum es? Unus, duorum, decem, &c.

Quotum annum agis? Primum, secundum, &c.

Quota est hora? Prima, secunda, &c.

*Emilia, Battus.**Æ.* **B**atte fili, mi fili, mi Batte.*B.* Quid vis?*Æ.* Est tempus surgendi.*B.* Sine me, obsecro, adhuc paululum requiescere.*Æ.* Dormitum est satis. Surge, mi fili.*B.* Quot horas dormivi?*Æ.* Ferme decem, nimium diu.*B.* Utinam liceat ad satietatem dormire!*Æ.* Aperi tantum oculos.*B.* Non possum hercle.*Æ.* Cerne quam sudum est foris.*B.* Quid ad me attinet, sudum sit an nebulosum?*Æ.* En, sol te etiam invisit.*B.* An ortus jam?*Æ.* Jamdudum.*B.* Ægre possum profligare soporem.*Æ.* Erige corpus. Modo somnus abscesserit.*B.* Ubi est indusium?*Æ.* Eccum, sub cervicali jacet.*B.* Abscede, mater, ego surgam illico.*Æ.* Noli redormiscere.*B.* Non faciam, abimodo.*Æ.* Fort.*Cornelius, Dorothea.**M*ater, quanta est hora?*D.* Quid tu ais? Siccine doctus es?*Æ.* Quid

C. Quid sim edoctus?

D. Non me salutare debebas antea?

C. Bonum mane.

D. Et tibi. Nunc quære quid vis.

C. Dic mihi amabo, mea mater.

D. Quid vis ut dicam.

C. Quota sit hora.

D. Instat sexta.

C. Sonuit, an nondum?

D. Non opinor sonuisse.

C. Utinam id sit verum!

D. Equidem non audivi sonitum.

C. Malè metuo præceptoris manum.

D. Potes prævertere magistrum, si non cesses.

C. Ità mihi faciendum censeo.

D. At ità, ut nè impexus hinc abeas aut illotus.

C. Ubi rediero, tum lavabo.

D. Imò, nunc lava potius.

C. Obsecro te, mea mater, sine me nunc abire,
nè vapulem.

D. Vade tuo periculo.

Evaluus, Franciscus

E. **U**Nde venis tam serò, heus tu?

F. E nostra domo.

E. An non audivisti sonitum campanæ?

F. Non potui audire, præceptor observande.

E. Quid? non? oblaruisti?

F. Nequaquam.

E. Qui non potuisti ergo audire campanam?

F. Altum

F. Altum dormiebam.

E. Quid ego audio?

F. Nec mater expergefecerat me.

E. Non tu potes expergisci, ni fusciteris?

F. Non indignaberis, si verum fatear?

E. Non, nisi falsum proferas.

F. Nisi quispiam fuscitet me, non evigilem, credo, ante meridiem; tam suaviter dormio.

E. Surges posthac maturius?

F. Dabo equidem operam.

E. Ità facito. Hodie ignoscitur tibi, quia verum confessus es. Abi hinc ad sodales tuos.

F. Ago tibi gratias immortales, reverendissime præceptor.

Gerardus, Henricus.

G. **C** Ede paululum.

H. Non istic habes satis loci?

G. Minimè.

H. Nec ego quicquam cedere possum.

G. Ubi sedebo autem?

H. Ubi vis.

G. Hic sedeo percommode.

H. At ego te admonéo, ut abices proper de meo sinu:

G. At tu mihi demonstra, ubi alloqui sedeam.

H. Ubi sedent canes, sedeto.

G. Ubi vero sedent canes?

H. In clunibus.

G. Iidem ego facio.

. Scis

H. Scis verò quomodo fedeas?

G. Humanitús.

H. Et scis ubi?

G. In tuo gremio.

H. At nunc mihi jaces supinus.

G. Hoc tu mihi impunè nunquam feceris.

H. Floddi non facio tuas minas.

G. Nè sis nimium procax.

H. Incepta quid vis? virum juvenis.

G. Salve, pugil invicte.

H. At tu mihi pugnum impunè non impinges:
hoc te scire etiam volo.

G. Enimverò, nisi præceptorem metuerem,
jamdudum pugnus in malà hæreret.

H. Si quidvis, post horam octavam evoca.

G. Evoco, veni.

H. Jentaculum volo antea sumere, ut robustior
sim. Tam diu te oportet expectare.

G. Sciebam bullas esse quas jaëtabas.

H. Infâne, nos hîc pugilemus iisdem studiis
consecrati, iisdem virtutum præceptis imbu-
ti? Apage te cum tam frivolis fabulis.

G. Nunc te virum jadicoy generosum, solivi-
: etiam mihi antea si multum potum.

Joannes, Eusebius, Marcellus, Nicetas.

*Q*uoniam hîc est strepitus, puer, quasi do-
minus absit?

H. Hi dud contendunt.

J. De quâ re contenditis vos, juvenes?

M. Non

M. Non vult mihi reddere calamum meum,
quem eripuit.

J. Si non actutum facit, expectet me cum virgâ.

L. Dixit se velle fugere.

J. Vos eum retinete, & adducite ad me.

L. Ecce, mordicus apprehendit manicam meam.

J. Ego illi etiam dentes istos omnes evellam, si
non dimittit illicó.

L. Scelestus puer est, & scalpit unguibus.

J. Nam cur tu es tam sceleratus puer?

N. Quid feci?

J. Pennam eripuisti illi puero.

N. Cur etiam mihi dedit nomen ignominio-
sum?

J. Non faciet amplius.

N. Nec ego.

J. Dixisti te velle aufugere.

N. Stultus est, qui se cædi patitur, dum liceat
fugere.

J. Et mordicus apprehendisti manicam illius.

N. Manum captabam, subduxit manum, cepi
manicam.

J. Ades scelestus, & mordax?

N. Et mures tenentium se manus impetunt:
Non mihi idem liceat quod musculis?

J. At mures se penumero innoxii sunt, quando
capiuntur.

N. Et ego innoxius: nam quod eripueram con-
festim reddidi.

N.

J. Metu

J. Metu virgarum scilicet.

N. Non est deploratè malus, qui à maleficio metu mali abstinet.

J. Lalus es.

N. Placet, bone Præceptor, dum nè sim cocalus.

Otto, Petrus.

O. **N**on habes cultellum, quem des mihi commodatò.

P. Habeo equidem, sed quem tibi accommodem non habeo.

O. Quamobrem?

P. Novitius est quam habeo: non revertetur, si patiar evagari.

O. Noli timere. Ego tantisper hìc resistam, dum utor.

P. Non do.

O. Forfan habes, quem nuper amisi.

P. Amisisti scilicet cultellum?

O. Factum.

P. Qualis erat?

O. Vis audire qualis fuerat?

P. Volo.

O. Parvulus erat & hebes.

P. Audio.

O. Obtusam habebat cuspidem,

P. Quid præterea?

O. Capulum rubrum, æneis distinctum claviculis.

P. Quid

P. Quid narras?

O. Saperne foramen.

P. Tuus per omnia similis fuit ei, quem ego habeo.

O. Sine, quæso, inspiciam.

P. Vide.

O. Ostende totum.

P. Age, contemplare ad satietatem.

O. Dic, amabo, ubi tu nactus es istum cultellum?

P. Cur id queritis?

O. Mihi opus est quæso.

P. Mihi opus est responso.

O. Dic absolute, unde habes?

P. Reperi.

O. Antequam perderetur, adde.

P. Antequam permerdaretur, tu inque.

O. Jubes me conjectare tamen?

P. Concedo.

O. Emisti.

P. Ità est revera.

O. De quo, amabo?

P. De juvene quodam mercatore.

O. Furtivus est me hercule.

P. Nihil ad me attinet.

O. Audes tu verò mercari res furtivas?

P. Sine discrimine quolibet.

O. Nihilò es melior quàm fur.

P. Ne sum. Sed cur tu dicis, hunc esse cultrum furtivum?

O. Mens

O. Meus fuit.

P. Fuit, credo, tuus. Sed nunc est meus.

O. Ergò tibi suadeo, ut mihi reddas meum.

P. Sic à me non auferes.

O. Quiesce, Illicò faxo, ut reddas ingratus.

P. Quid facies?

O. Ad præceptorem ibo. Illi rem pandam ordine. Is te coget restituere.

P. At ego, mox petita venia, manebo domi; nec in scholam venturus sum hodie.

Quirinus, Reynerus, Sebastianus.

Q. C. Olendissima præceptor, huic quæso impera, ut mihi reddat cultrum meum.

R. Ecquid habes, heus tu, quod est huius?

S. Non habeo,

R. Quàm tu mihi protervè respondes!

S. Quàm protervè verò? Nihil habere me dico.

R. Non tu cultrum alienum habes?

S. Non habeo fané.

R. Nec habes ullam cultrum?

S. Habeo parvulum; Is meus est.

R. Ubi est?

S. Eccum in vagina.

R. Ostende mihi.

S. Non abnuo.

R. Ubi tu nactus es hunc cultellum?

S. Possedi fermè totum mensem.

R. Non istud quærito: Sed unde habes?

S. Ab

S. Ab institore juvene. Is vendidit mihi.

R. Quanti?

S. Quadrante Brabantico.

R. Melior est culter, quam pretium quod dedisti.

S. Bonum feci mercimonium, si ita est ut tu dicis.

R. At hic suum esse contendit.

S. Non est ita. Meus est. Si quid perdidit, inquit. Tat. Ego nihil eripui, quod illius sit aut fuerit.

R. Vis mihi acquiescere?

S. Si mihi non fiat injuria, volo.

R. Nolo contemptionem inter vos esse.

S. Sed ego cum nemine contendo.

R. Ergo restitue huic cultrum suum.

S. Non recuso, si mihi pecuniam meam restituat.

R. Faciet.

S. Ut illico faciat.

R. Redde huic argentum suum actutum.

Q. Accipe pecuniam.

R. Tu cultrum recipe.

S. Ita fieri decet. Ex talibus initiis saepe nascuntur magnae simulae, etiam inter adultos.

Thomas, Vencentia.

T. Mater, quando prandebitur.

V. Illico, paululum si expectes modo.

T. Abeundam est mihi exemplo.

V. Quonam, o bone, tam propere?

T. Quo scholasticum ire decet.

V. Nempe ad ludum.

T. Nempe

T. Nempe ad ipsam carnificinam.

V. Nondum sonuit prima.

T. At nos sonitum prævertere decet.

V. Quoties per hebdomadem :

T. Quotidie.

V. Quâ horâ ?

T. Quid quæritas ? omni horâ.

V. Cur ergo tam secure requiescis mané ?

T. Id ego nunquam impune facio.

V. Itane verbera magis times a prandio, quam a somno ?

T. Quære qui tibi respondeat : si mihi non vis dare cibum, impransus abibo.

V. Abi quò vis. Nemo est qui detinet te. Si non prandes, vesperi cœnabis libentius.

Andreas, Bartholomæus.

A. **C**ur tu cæteris tardius venis ad ludum ?

B. Mater iussit me paululum oppetiri, dum paret olus.

A. Quando solet olus decoquere ?

B. Sub horam duodecimam.

A. At nunc est ultra primam.

B. Nunquam hoc evenit illi antehac. Quinetiam cum lentior esset in apparando, non sum illius lenitudinem remoratus, veritus nimirum tuum imperium. Itaque impransus hofsum procurri.

A. Ain' tu ?

R. Dico enim vero.

E

A. Mi.

A. Misereat me tui scilicet. Cæterum vesperi
cœna liberalius.

B. Ubi parçè prandetur, non cœnatur libera-
liter.

Cornelia, Dionysius.

C. Surge, ignavissime.

D. Hei, noli mihi molestæ esse.

C. Vis totum diem stertere? Surge, in-
quam, ut reconcinnem lectam.

D. Quid ais tandem?

C. Ut surgas.

D. Num est tempus?

C. Præceptor tuus intravit in ludum, tu rogas
num sit tempus?

D. Quamindudum intravit?

C. Jamdudum.

D. Quota ergo est hora?

C. Est circa septimam.

D. Eheu, quid finis me tam diu dormire?

C. Quis te suscitavit?

D. Vel tu, vel quilibet è familia.

C. Quomodo queas verò suscitari?

D. Quomodo? Clamore, vel tactu.

C. At ego met ipsa plùs quàm decies te frustra
inclamavi.

D. Vocasti me scilicet?

C. Et quidem ità fortiter, ut si mortuus esses,
audires, credo.

D. Falsum autumo.

C. Vo

- C. Vocavi, inquam.
- D. Si vocavisses, audirem.
- C. Nisi dissimulavisses, audire poteras.
- D. Si audissem, surgerem.
- C. Tam alacriter hercle, quàm soles.
- D. Frustra obloquor.
- C. Propera te induere, in vis pulfari.
- D. Quis id faciet?
- C. Magister frontisterii.
- D. Dii perdant frontisterium ananem magistro.
- C. Istincine deprecationis orsus?
- D. Quid precer? Imprecari libeat magis.
- C. Egregia probitatis rudimenta.
- D. Abi, quaeso te, & feni citra cubideriam.
- C. Illa carabitur rectè vel te extincto.
- D. Abi, quaeso te, damno; non me possum induere te praesente.
- C. Adeone irrecundus hoc est portifectus?
- D. Interea, dum tu huc garris, abiit hora; mihi parantur plagae, quas tu non sentis.
- C. Dignus me hercle acni castigatione.
- D. Quomodo breui?
- C. Nescio.
- D. At ego scio quid praecceptori respondeam.
- C. Quid aliud, quaeso, quam te nihil esse inertius, nihil somnulosius.
- D. Imò aliud.
- C. Nempe, quod ita sicurè dormias, ut nullo

F. Nemo vult nobis dare commodatō.

E. Quamobrem?

F. Plerique omnes habemus capita scabiosa.

id vitant (credo) homines.

E. Tot cyathos cervisiæ tui parentes exhibi-

unt non tantum possunt detrahere guttur

suo, ut emant pectinem.

F. Nescio hercle.

E. Aut tu mihi comptior redi ad ludum.

ne profusus redi.

F. Dicam.

Godfridus, Hermannus.

G. Per multos abesse video thei custos.

cum specta.

H. Sic est, præceptor.

G. Vide ut omnium, qui nunc absunt, nomina

descripta habeas.

H. In libello.

G. Imò in chartula, quam mihi tradas in ma-

num.

H. Quando?

G. Ut primùm rediero ad ludum.

H. Fiet.

G. Interea curabis, ut mihi lentarum virgarum

sint parati fasciculi. Si sum salvus hodie, effi-

ciam ut studiosius conveniatur.

H. Securus esse jubeo, quantum ad virgas at-

-tinet.

G. Dicis probe.

B 3 Jacobus,

- Facinus, L. urtruidon*
- J.** **P**lagæ te manent, somniator.
- J.** **Q**uid feci?
- J.** Quod non adfueris.
- L.** **U**bi?
- J.** **I**n ludoliterario.
- L.** Illuc properabam.
- J.** Serò properas.
- L.** **Q**uæsit.
- J.** Hora abiit. Nos à Præceptore dimissi sumus.
- L.** Tam manè.
- J.** Quàm manè verò? Jamdudum sonuit octava.
- L.** **N**am debudis me?
- J.** Minimè vero.
- L.** Eheu dic mihi, ecqua fuit mentio mei?
- J.** Et quidem permagna.
- L.** Dic amabó.
- J.** Sic est. Præceptor universos conscribi iussit.
- L.** Utros? Præsentesne, an absentes?
- J.** Absentes nimirum.
- L.** Malè habet. Nam si præsentes conscribi iussisset, ego me præteritum fuisse contendere. Verùm quis, quæso, notavit?
- J.** Menantius Gallus.
- L.** Eho, salvus sum si verum dicis.
- J.** Quid gestis?
- L.** Ille mihi obnoxius est. Adibo, ac deprecabor, ut meum nomen dispungat. Non audebit negare.
- J.** Nulle

J. Nullo faciet inductus præmio.

L. Ne dixeris! Scio quid mihi pollicitus sit.

J. Pendebis ambo, si resciscat magister.

L. Istud ego diis superis committo.

Matthæus, Nestorinus, Andreas, Petrus, Joannes.

M. **E**xpedito virgas & ferulam, custos.

N. Sunt in promptu.

M. Ubi nomina absentium?

N. Hic sunt.

M. Recita sigillatim omnes.

N. Andreas Fabri.

M. Ades. Cur non adfuisti hodie?

A. Pater iussit me abire in agrum, ut cognoscerem an fossiores ibi adessent.

M. Venisses ad me petitem copiam abeundi in agrum.

A. Non mihi licuit horsum ire, sic instabat pater.

M. Dixisses te non posse abesse à schola sine meo favore.

A. Dixi quidem: sed non impetravi ab eo facultatem transcurrenti ad te, ita imperiosus est.

M. Domi habet imperium pater, ego in ludo.

A. At domi iussit pater.

M. At ego vetui quenquam secus facere quàm hîc volo & jubeo.

A. Non tu vis ut parentibus obsequamur?

M. Omnino.

A. Cur igitur nunc hoc fecisse arguor?

N. Abi, abi, tempus extrahimus hanc concertatione. Utrisque pareto, quoad fieri potest.

M. Cita alium.

N. Petrus Pistor.

M. Pistor, agè, dic quid te detinuerit.

P. Equidem surrexi statim post horam quartam, sed illico debui farinam subigera: is labor duravit ferè sesquihoram. Postea verò dum labor, dum aresco, dum induo caligas, & comparo me, abijt tempus.

M. Dum tu mihi ista sic refers ordine, perdis tempus.

P. Atqui, Præceptor doctissime, nî tempus hoc pacto perderem, lucrifacerem mihi plagas.

M. Omnes estis in excusando argutuli, dicendo non item. Abi. Recita cæteros.

N. Joannes Hornius.

M. Nempe hoc assiduè? Aliàs aliud affers: quid verò nunc profers in accusationem tu?

J. Heri vespèrì, præceptor optime, multos convivas excepimus. Hi defederunt usq; ad mediam noctem, nec mihi licuit latum unguem ab eis discedere: propterea non potui evigilare maturius. Dixi.

M. Cur me quoque inter cæteros convivas non vocasti?

J. Transigam apud parentes, uti voceris nonnunquam, si ita vis.

M. Spon-

M. Spondes id mihi sic facturum? *P.* Quando?

J. Spondeo hercle. *Mox ubi veneris domum.*

M. Vide nē fallas.

J. Per me quidem non stabit, quod minūsi vocaberis.

M. Frugi es adolescens: cura ut sis item studiosus.

J. Itā faciam.

M. Abscede hinc in locum tuum.

N. Jubes me cæteros recitare?

M. Minimè hoc tempore. Nolo universum gregem fraudare suā prælectione ob paucorum inertiam. Verum hoc meminertis, pueri, post-hac nequicquam excusabitis absentiam: quis sine meo favore abfuerit, vapulabit.

Oswaldus, Paulus, puerorum grex.

O. **M**editamini diligenter ea, quæ nunc prælegimus.

P. Sedulo faciemus.

P. Præceptor, si nescis, sonuit octava.

O. Est audita?

P. Est sanè.

O. Quamdum?

P. Haud itā dudum.

O. Quiescite paululū, pueri. Postquam hunc interrogavero quæ volo, illico dimittam omnes vos. Tu mihi responde.

P. Egone?

O. Tu scis quid te facere oporteat?

P. Quan-

P. Quando ?

O. Mox ubi veneris domum.

P. Nunquid faciendum est præter solitum ?

O. Quid assoles facere ?

P. Si impexus sim, aut illotus, pecto, lavoque.

O. Recte. Quid postea facis ?

P. Jento, revertor quamprimum ad ludum.

O. Probè. Nihil ampliùs verò ?

P. Nihil sanè. Si quid præterea fieri decet, admone, quæso.

O. Ità faciam. Ausculta.

P. Ausculto, dic.

O. Quocunq; tempore domum ingrederis, nunquam debes domum tacitus introire.

P. Nec id facio.

O. Quid loqueris ingrediens ?

P. Saluto matrem.

O. Meritissimè. Sin mater abest, quem salutas ?

P. Si illam nusquam conspicio, saluto familiam.

O. Sin pater postea ingreditur, non salutas.

P. Minimè. Credidi me perfunctum officio, si salutem semel.

O. Imò patri talis honor debetur imprimis.

P. Nesciebam. Quid si me pater nec videar, nec alloquatur ?

O. Nihilominus ultro debes tu eum accedere, detectèque capite flectere poplitem, & honorificè salutare.

P. Aliisne

P. Aliisne verbis, quam quibus ceteros homi-
nes salutare solemus?

O. Prorsus aliis.

P. Quibus?

O. Salve, pater charissime, vel sic. Sis saluus,
mi pater.

P. Teneo.

O. Siquid interrogabit, respondebis quod scis
humaniter.

P. Meminero.

O. Cave tibi quicquam displiceat eorum, quae
vel dicit, vel facit.

P. Non sum tam fastidiosus, ut patris mihi fa-
cta displiceant aut verba.

O. Ad quodvis imperatum sis obsequibilis.

P. Sic sum.

O. Vide nè unquam offendas.

P. Sciens non faciam.

O. Porro, si quando offensus detonabit, perfer-
ro tacitus increpationem ipsius.

P. Quid? si nihil sim promeritus?

O. Etiam injustam oborgationem disce susti-
nere, praesertim à parente.

P. Pro virili conabor.

O. Utrumque parentem debes colere ac vene-
rari pari observantiâ.

P. Ita facio, etsi nullus admonuerit.

O. Si quid facis, perge facere: sin minus, se-
dulo facito.

P. Nihil

P. Nihil prætermittam volens.

O. Honestè dicis. Pueri, quæ tuum hunc edocui, omnes eadem edoctos volo.

P. Intelligimus.

Q. Nunc ite ientatem, et sedite sub horam nominam.

Quintus, Robertus, Servatius.

Q. Quis habet signum vernaculi sermonis?

R. Ego.

Q. Quem notasti?

R. Servatium.

S. Tu me notaveris?

R. Etiam tu.

S. Quam ob causam?

R. Quia nunc in lingua vernaculâ.

S. Adversus quem locutus?

R. Adversus me.

S. Erga te, mendacissime?

Q. Quid vociferaris?

S. Non vociferer, cum hic talia audeat prædicare?

R. Quidni audeam, cum sit verum?

S. O falsidice! Quando verò audivisti me loquentem Anglicè?

R. Vis scire?

S. Volo enim verò.

R. Nuper alicubi.

S. Audito, Dic sodes, quo die? aut ubi gentium?

R. Dies excidit mihi, locum non commemini.

S. Dic

S. Dic quo presente.

R. Me, & te.

S. Falsum est.

R. Verum est.

S. Scilicet quod ego dico.

R. Imò quod ego dico.

Q. Utri credam, equidem ambigo.

S. Siquis verum dicit, quæso ut credatur, bone magister.

R. Ego te asserto dixisse vernaculum.

S. Proba me dixisse.

R. Imò tu proba te non dixisse.

S. Non possum. Si mihi licet iusjurandum interponere, nihil dubitem pernomines adjurare Divos.

Q. Tunc videlicet totum vernaculum.

S. Insignis mihi sit injuria, præceptor optime.

Q. Nunquam antehac protulisti vernaculum sermonem?

S. Desiste, fateor.

Q. Credibile est tui quibque dixisse vernaculum, cum hic te notaret.

S. Mentitur, furcifer, nec ego vernaculum locutus sum, hoc presente, nec iste notavit.

Q. Video mehercle, nec utri credam scio. Hic mihi nunquam mentitus est ante hunc diem, tu semel atque iterum; quod nunc sane tuam causam reddidit deterius.

S. Agnosco peccasse olim mentiendo, at nunc pro-

profecto verum dico, nihil deliqui, prece-
ptor.

Q. Vis ut credam tibi?

S. Credas mihi securè, magister observande.

R. Præceptor bone, vel credo beneque, nihil de
de neutri.

Q. In disceptationibus incidi, ut videb. Auferte vo-
luntatem ambobus in rem maiorem, si signum petitis.

R. Perquam lubens, quando ita vis.

Theodorus, V. Etiam domine.

T. H Abes thecam pennarum, fili? ad ostendendum.
V. Etiam domine. Si quid vis, suppeditabo.

T. Dico verba volo exarare.

V. Vel decem, si mendum libere, si non potest, non
tripones.

T. Subsiste tantisper, dum scribo.

V. Nasquam digrediar, scribo, quantum mihi
prolixè.

T. Recipe, fili, calamarium tuum, notavi quod
volui; habetur tibi gratia.

V. Quid mihi gratiam habeas, senex, adulescenti
talo, præsertim ob pullum officium?

T. Honesta oratio tua, mi fili, provocat me, ut
tecum colloqui velim præliis, si annale.

V. Non ab uno quidem tecum loqui, domine,
sed quid sit miror, quod alicuius loquibis illi.

T. Seire ex te optimum voto, neque sunt parentes
tali.

V. Non hic habitant, proinde frustra nomissem
eos tibi.

T. Non?

T. Non? Ubi igitur?

V. Guertei.

T. Iste locus perquam ignotus mihi.

V. Credo, Domine. Non est tam celebris quam hic est.

T. Oppidum est, an pagus, Guertëum istud?

V. Oppidum sanè, & quidem populosissimum. Vulgò vocatur Wert.

T. Nunc scio: magnum exercetur lanificium in eo loco.

V. Jam tenes.

T. Scholasticum te esse credidi.

V. Sum equidem scholasticus.

T. Quid igitur accidit, ut huc studendi causa advenias?

V. Non hic studeo; sed in patria. Nunc hac animi causa cum patre profectus sum ad mercatum.

T. Jam me reduxisti in viam. A quo igitur es institutus?

V. A ludimagistris illius loci ubi natus sum.

T. Cujusmodi præceptores habes illic?

V. Alterum macrum, pinguem alterum.

T. Cælibes sunt, an mariti?

V. Ambo mariti.

T. Magna sunt eruditione?

V. Nescio hercle; tolerabili, opinor.

T. Quot discipulos habent?

V. Magnum sanè gregem.

T. Quid

T. Quid docent vos?

V. Hercle quod nescimus. Ridicula est responsio, domine, sed ignoscenda.

T. Placet. Esquis inter condiscipulos tuos est insigniter doctus?

V. Hic nihil habeo quod respondeam.

T. Possunt quidvis Latine dicere?

V. Opinor. Certè garriunt assidue Latine.

T. Tu quid discis?

V. Grammatices præcepta.

T. Ecquid operæ pretium fecisti in literis?

V. Ego meam eruditionem non possum aestimare.

T. Licet periculum tui facere?

V. Non refugio. Si libet, licet.

T. Equem versiculum tenes memoriter?

V. Per multos.

T. Profer unum quempiam.

V. Principibus placuisse viris, non est ultima laus est.

T. Collige constructionem.

V. Non est ultima laus, placuisse principibus viris.

T. Quid ea oratio sibi vult, Non est ultima laus?

V. Quòd sit laus eximia, per contrarium expressa. Sicut dicimus, puerum quempiam non esse indoctum, quem doctum volumus dicere.

T. Ultimum, quid significat?

V. Quod

V. Quod est ordine postremum. Verum, hic ut & alias sæpe, pro minimo, aut exiguo, aut infimo ponitur, quemadmodum *primus* ponitur pro summo & eximio.

T. Quæ pars est, *Ultima*?

V. Meus magister retulit inter nomina ordinalia. Nam de talibus rebus non solet anxie disputare; & ipse discipulos habere mavult, qui sciant vocibus uti, quam qui de illis digladiari noverint.

T. Infinitum *Placuisse*, unde regitur, aut a quo pendet?

V. Dubliciter hoc posse dici existimo: Primum, quod pendeat a verbo *est*, ut subaudiatur accusativus; sicut mos est verbis pristinis accusativum post se regere cum infinito, ut sit ista constructio: *Non est ultima laus, subaudi hominem, placuisse viris principibus*: ut sit similis huic orationi, *Est equum, discipulum amare præceptorem*. Deinde potest dici, quod infinitum *Placuisse* ponatur vice Nominativi, sicut plerumque fit; ut sit huic orationi similis, *Amare est res damnosissima*; vel huic, *Endere alii non est honestum*.

T. Quid sibi vult, *Principibus viris*?

V. Per principes viros puto significari viros præpotentes, nobiles, divites, & similes: ut *Princeps*, hic, ponatur loco nominis Adje-

T. Etivi, sicut apud Lucium Elorum usurpatur

Principi, populus. Nec id novum est; nam

& Senex mercator dixit Terentius; & Annus

vulpes extat apud Erasmus.

T. Cujusmodi versiculus est iste?

V. Heroicus hexamiter.

T. Unde constat ille?

V. In quatuor primis pedibus; indifferenter ex

Dactylo, in se, Spondeo; in quinto, e solo

Dactylo; in sexto, Spondeo vel Trocheo.

T. Da Syllabus quot syllabas recipit?

V. Ternas.

T. Cujusmodi?

V. Primam longam, duas posteriores breves.

T. Hecinae docent vos magistri vestri?

V. Obsecro, unde ego aboqui hauserim?

T. Oportet illum esse virum opulentum.

V. Quis?

T. Quia magnum questum faciunt, qui sic e-

rudunt adoloscences.

V. At postor vix sese a penuria tuetur.

T. Ita pauper est?

V. Certe non est opulentus.

T. Dignus hercle meliori fortuna.

V. Ita est quidem, sed non potest fortune litare.

T. Quomodo civibus & ipsi convenit?

V. Opinor bene. Favent illi certatim omnes.

T. Nihil dant?

V. Non

V. Non est petax.

T. Hoc magis promeretur munificentiam.

V. Vestræ Republicæ potentes sunt, at nostræ non item.

T. Quales sunt tui condiscipuli?

V. Boni ac studiosi.

T. Amant hi te?

V. Tanquam fratrem.

T. Ecquid præceptorem tuum amas?

V. Mirifice.

T. Honestè facis. At verò potes mihi expedire cur ames?

V. Primum, quòd sit vir doctus.

T. Ob eruditionem amatur merito ab omnibus bonis. (gens sit.

V. Deinde, quòd in docendis nobis tam dili-

T. Hoc nomine vos illi potissimum debetis honorem pariter & amorem.

V. Tum, quòd neminem nisi clementer objurget.

T. Dignus hercle, qui regum liberos doceat.

V. Nec unquam cedit quenquam, nisi admonitum antea.

T. Vir bonus est, quantum audio.

V. Ad hæc, universos sic provocat ad literarum studium & ad honestatem, ut non possit mater benignus provocare suum infantem ad fugendum, aut edendum.

T. Juvenis sit improbus, qui præceptorem talem non amet.

V. Ergò me dixi amare, nè juvenis censear improbus.

T. Percontatus sum, fili quæ volui. Nunc te dimitto.

V. Bene vale, domine.

T. Vale feliciter, & præceptorem tuum meo nomine fac officiosè salutes adveniensi:

V. Faciam, ac lubens quidem.

Arnoldus, Bernardus.

A. E Cquis inter vos est ludendi cupidus?

B. Universi hercle id cupimus.

A. Quid dabitis mihi, si vobis faciam ludendi copiam?

B. Omnes amabimus te plurimum.

A. Qua in re declarabitis istum amorem?

B. Obtemperabimus tuis præceptis usque: nunquam offendemus: summam operam impendemus in studendo.

A. Si sefelleritis, quam pœnam irrogabo?

B. Quamvis pœnam interrogato; nos hîc perpetuo deinceps, tanquam maleficos, detinebo vinctos in hoc carcere.

A. Sententiæ vestræ accedo. Placet conditio

Ludite universi, sed honestè.

Conradus, Didymus.

C. U T omnes dii, deæque præceptorem nostrum magno donent infortunio!

D. Quid magister malefacit tibi, ut sis in eum destomacheris?

C. Quod

C. Quod nos hîc tam fereno cœlo desiderare patiatur. Aliàs, quando vel pluvia est, vel procella, patietur sese exorari; nunc inexorabilis est.

D. Quid enim facere velis?

C. Ludere jamdudum gestio.

D. Desipis; nudiustertius lusimus: an id excidit tibi?

C. Verùm illo die sic venti sæviebant, & imbres, ut mihi non liberet prospectare domo.

D. An magister potuit præscire quid eventurum esset? Certè cùm dimitteremur sudum erat.

C. At paulò postquam sumus ludum egressi (Deum immortalem!) quanta tempestas subitò coorta est!

D. Cùm ludendi tam sis cupidus, quid, quæso, tibi libet actitare?

C. Quod nuper minis licuit.

D. Quid est istud tandem?

C. In campis currere, in pratis exultare, magnis clamoribus vacuum implere cœlum.

D. Dii boni, quanta est ea voluptas!

C. Non scis? Ego præ hac voluptate, nè mel quidem esitare velim aut saccharum.

D. Ego magistros nostros alia quædam exercitia memorare commemini.

C. Non possunt meliora reperiri; meo quidem iudicio.

D. Quid tibi videtur pila palmaria?

C. Nunquam exercui me isto ludendi genere:

deinde nec vires suppetunt, nec artem calleo.

D. Quid? piscatio placet?

C. Ultra? hamatilis, an reticularia?

D. Ultraque.

C. Neutra hercle trahor.

D. Quam ob causam?

C. Altera segnes, altera reddit uideos.

D. Quid? Num te lucta delectat?

C. Minime.

D. Cur non?

C. Metuo casum, fracturamve.

D. Non tibi libet equitare?

C. Nunquam ascendi equum.

D. Non venari?

C. Desunt casses, venabula, canes.

D. Non natare?

C. Ars est inutilis, & periculosa, & nobis inconcessa.

D. Non jaculari?

C. Nuper fregi arcum.

D. Reparares.

C. Non habeo nervum.

D. Emeres.

C. Ubi?

D. De arcuariis.

C. Si pecunia suppeteret, emerem libros, quibus opus mihi est.

D. Didicisti musicam?

C. Haud unquam volui applicare animum.

D. Mi.

D. Mirum, cum liberale sit, & perquam iucundum.

C. Credo. Sed ego à pueritia semper abhorruì à canendo.

D. Cum verò nulla te liberalis exercitatio delectet, demiror si quis tecum ludere sustineat.

C. O Insane, credis universos tam tetricos esse quam tu es? Equidem si possem, vellem.

D. Tace; magister adest: si nos confabulantes aspiciat, & percontetur, quid respondeamus?

C. Ego reperirem facie quod respondeam.

Egidius, Fredericus.

E. **C**Ape tabellas has.

F. Quid opus est tabellis?

E. Defer ad magistrum tuum.

F. Ubi inveniam eum?

E. Domi suæ.

F. Quid si non sit domi?

E. Tråde illi in ludo literario.

F. Nihil dicam?

E. Ut id faciat, quod istæ loquuntur literæ.

F. Jubes me statim recurrere postquam reddidi?

E. Si præceptorì tuo sic visum fuerit.

F. Quid si neque annuat; neque abnuat?

E. Alterutrum faciet, nè metue.

Gilbertus, Hubertus.

G. **H**Eus, heus, Huberte, sodalium optime.

H. Quis me vocat?

G. Ego. Peropportune te mihi offers.

H. Quid

H. Quid negotii? dic citò.

G. Quò properas?

H. Ad ænopolium.

G. Quid ibi facturus?

H. Accerso præceptorem domum.

G. Est in ænopolio?

H. Credimus ibi esse.

G. Quicum abivit illuc?

H. Nihil scio. Nugæ sunt quas agis.

G. Imò ego abs te seriam operam expeto.

H. Non abnuam, si vacet; sed non vacat modò.

G. Non erit longum; quæso nè quò abeas.

H. Quid vis? dic verbo.

G. Ut mihi has tabellas interpreteris.

H. Da, ut percurram citò.

G. Accipe.

H. Hæ sunt signatæ.

G. Scio: resigna.

H. Tu me jubes alienas literas resignare?

G. Non sunt alienæ. Pater meus scripsit.

H. Quid tum postea?

G. Et ad magistrum iussit perferre.

H. Audio.

G. Nunc ego mihi male metuo, nè me criminentur hæ literæ.

H. Quid fecisti?

G. Nihil quod sciam.

H. Cur ergo timere te dicis, nè te criminentur?

G. Quo

G. Quoniam pater dixit esse commendatitias;
ubi suspicor subesse fraudem.

H. Verisimile dicis.

G. Inspice literas citó. Illæ nobis rem omnem
expedient.

H. Ausculta.

Hermanus Ceratinus, Evaldo Gallo S. D.
Qui tibi has tradit literas, charissimus mihi
est, quia filius; hunc, quæso, nè propter im-
probitatem odisse incipiam, emendare stude.
Verbis nihil proficitur, aut increpatione,
aut jurgio. Expertus sum. Quare te depre-
cor, ut virgis rem peragas. Ossa nè quid
lædas, caveo. Pellem & carnem facilè pa-
tior ut diverberes. Valeto.

G. Divinârum hercle.

H. Bellerophontis hæ sunt literæ.

G. Non erunt diu.

H. Quid Facies?

G. Mutabo.

H. Non istud subolebit præceptori?

G. Minimé. Non novit manum patris.

H. Quomodo mutabis autem?

G. Vis audire?

H. Si breviter dixeris.

G. Hermanus Ceratinus Evaldo Gallo S. D.
Qui tibi has tradit literas, charissimus mihi
est, quia filius; hunc, quæso, nè propter alic-
rum fraudem odisse incipias. Si quid pecca-
bit,

bit, emendare stude verbis. Multum incrementum proficitur, & jurgio. Ego expertus sum. Quare deprecor, ut ne virgis rem peragis. Ossa tantum abest ut velim laedi, ut non facile quidem patiar pellem illius aut carnem diverberari. Valeto.

H. Artificiosa, ita me dii bene ament, mutatio sed cave ne resciscat utervis eorum imposturam.

G. Ista mihi curae erunt.

H. Nimis diu detinisti me.

G. Tanto nunc ocyus curre.

Jodocus, Ludia.

J. Salve, puella venustissima.

L. Et tu, formosissime adolescens.

J. Vis mihi dicere quod te interrogo?

L. Si prudenter interrogas?

J. Est ludimagister in vestra domo?

L. Est: intus sedet apud focum.

J. Quid agit?

L. Quid agat? potat.

J. Quis adest illi?

L. Nemo alienus.

J. An mihi non licet eum adire?

L. Nescio profecto.

J. Obsecro te, ut annunties illi, quod hic ad stem praeforibus.

L. Quam te dicam esse?

J. Henricum Gallum.

L. Fac

L. Faciam. Ingredere, opperitor hîc paululum, dum ad illum adeo.

F. Curre, & recurre quamprimum.

Michael, Nicholas.

M. **M**En' quæris, Nichan?

N. Etiam, venerande præceptor.

M. Quid affers mihi?

N. Equidem nihil affero.

M. Quid ais igitur?

N. Adolescens quidam te expectat domi; si non est molestum, is te cupit convenire.

M. Non tu mihi potes expedire, quid nos velit?

N. Minimè. Habet quid sub veste, quod affert tibi.

M. Præcurre, & dic me confestim affore.

N. Abeo.

Orpheus, Philippus, Placida.

O. **S**essum est hîc satis, viri. Quia mox ratiunculam subducimus?

P. Jam nunc, modò si tu ita vis, non tibi erimus in mora. Te tua negotia vocant & urgent.

O. Rectè autumatis. Ades, mulier. Quanti bibimus?

Pl. Videtis ipsi quot sextarios biberitis, & pretium vini scitis.

P. Nunc potatorum numerum consideremus.

O. Tu facito. Tuum istud est officii. Nemo discessit. Quot initio intravimus, totidem hîc sumus præsentés.

Pl. Ca.

Pl. Capita hîc sunt quinque, sextarii septem :
 si solvant singuli heminas ternas, accidit vo-
 bis cotyla una ; hanc ego vobis sanè conve-
 nienter admetiar.

P. Accedat tuum acetabulum, & fac uti sexta-
 rius fiat.

Pl. Non recuso, uti nos denuo revifatis aliàs.

P. Ità faciemus.

O. Contubernales festivissimi, vos hîc vivite, &
 valete. Ego avocor.

P. Subsiste, donec adhuc semel bibas.

O. Equidem sæpius bibi quàm semel, nec ille
 me haustus unicus faciet lætiorè ; proinde
 vos valete, charissima mihi capita.

P. Tu quoque, congerro suavissime.

Richardus, Strabo.

R. **A** Ve, Præceptor.

S. Et tu.

R. Pisciculos hosce tibi misit pater.

S. Pisces ? sanè hoc novum.

R. Exiguum est munusculum.

S. At mihi maximi muneris est instar.

R. Rogat pater, ut boni consulas.

S. Sic gratum esse renuntiabis, ut gratius esse
 nihil possit, hoc præsertim tempore. Siqui-
 dem in vespèram (Deo volente) duos convi-
 vas hîc expectamus. Eos his pisciculis exhi-
 larabimus.

R. Dicam.

S. Re-

S. Resiste paulisper, dum tibi sportulam hanc evacuari jubeo.

R. Placet, resistam.

S. Recipe sportulam, fili, & age patri tuo maximas gratias meo nomine.

R. Non prætermittam.

S. Roga insuper meis verbis, ut ad horam sextam ad me venire dignetur, fruiturus iisdem quos misit.

R. Non est necesse te facere ullos sumptus propter eum.

S. Fac quod jussus.

R. Quando ita vis, faciam. Bene vale.

S. Vale felicissime.

Titus, Vitus.

T. J ubet hera ut accumbat, si quis esurit.

V. Sunt parata omnia?

T. Jamdudum.

V. Nos accubuimus. Tu cibos affer interea.

T. Quid vis primùm?

V. Petasonem, cum carne falsa bubula.

T. Quid deinde? Urticæ fasciculos duos?

V. Dii te perdant cum ista questione!

T. Statim ad iram?

V. Quin eam interrogas, quæ cibos coxit?

T. At illa me jussit ut rogitem te.

V. Rogasti semel, posthac rogare desine.

T. Meminero.

Antonius, Beatus.
A. Consecrate nobis mensam, pueri. Ubi hæretis?

Beatus, Antonius.
B. Frater non est domi, pater.

A. Ubi est ergo?

B. Necdum rediit cum cervisia.

A. Tu consecra cibos, interea, quid ago?

B. Nondum scio consecrationem memoriter.

A. Quando disces tandem?

B. Ut primum potero.

A. Cura, ut scias intra triduum.

B. Equidem dabo summam operam.

Christianus, Dionysius.

C. Quis hanc mensam adornavit?

D. Ego, domine.

C. Affer huc scalas.

D. Deliras, here. Quid opus scalis? Quin tu cibum petis, aut potum?

C. Fac quod impero.

D. Mitte nugari, quæro, & dic rem ipsam.

C. Scire volo quid hic desit.

D. Nescio.

C. Perspice totam mensam.

D. Nihil videor prætermisisse.

C. Efficiam ut videas quod vides minus.

D. Fac amabo, sed citra contumeliam.

C. Dic quo ordine mensam instruas.

D. Primum inferno mappam.

C. Mappam video.

D. Dispo-

D. Dispono deinde quadras, vel orbis.

C. Orbem quisque suum habet scilicet.

D. Deinde impono circulum cum salino.

C. Non refuto ordinis modum.

D. Hinc panem cibarium appono. Nam de pane triticeo seorsum dedisti mandatum.

C. Prosequere, timor hic aulicorum.

D. Postea proluo pocula, & depono vacua, sicut iussisti.

C. Istud meministi recte.

D. Postremum, quando nocturnis, affertur cibis, implentur pocula. Nam scilicet quisque vestrum disponit.

C. Nihil hic vides deesse eorum, quae recensuisti.

D. Sine ut percenseam denique.

C. Abi cum tua censura. Affertur quadrans, alterum salinum insuper.

D. An ego divinare poteram, quot essent scilicet convivae?

C. Etiam hic stas, ganto?

Everardus, Flaccus.

E. Prolue amphoram illam semimodalem.

F. Factum puta. Quid cuperes?

E. Ut adferas melionem cervilliam.

F. Unde me jubes afferre?

E. Ubi est omnium optima.

F. Ego nusquam audio probari.

E. Qualis est in Rosa?

F. Non est sincera?

E. Qui-

- E.* Qualis in Stella?
F. Sincera quidem, sed tenuis.
E. In mauro qualis?
F. Exhausta.
E. In Galea, nulla?
F. Nulla.
E. Chrysocephalus quid promit?
F. Acetum.
E. Quid coxit Batavus?
F. Quod coxit, necdum maturuit.
E. Deferbuit, voluisti dicere.
F. Istud ipsum.
E. Quid vendit Rex?
F. Aquam rufam.
E. Quid Ascopera?
F. Amicis cervisiam, aliis lotium.
E. Dii perdant omnes cervisiarios!
F. Dii fervent potius, nisi vultis potare aquam.
E. Cur etiam non coquunt bonam cervisiam?
F. Si nihil illis deesset, facerent.
E. Quid deest igitur?
F. Aliàs est polenta lenis, aliàs affundunt plus
 satis aquæ, aliàs non sinunt defervere.
E. Tetigisti rem acu per Jovem. Vade quo-
 curque vis, sed affer sinceram.
F. Da mihi pecuniam.
E. Cape.
F. Quanti valet hæc?
E. Duobus assibus & quadrante.
F. Quan-

F. Quantum redibit hinc mihi?

E. Tu supputato.

F. Inter eundum faciam, ubi vaco.

E. Vade curriculo.

F. Mox hinc adero.

E. Ut mihi reportes bonam pecuniam, vide.

F. Adhibebo curam maximam.

E. Et oculos, volo, ut adhibeas. Nam cura tua perquam exigua est.

Gregorius, Hermes.

G. **C**ervisia hæc sit vobis salutaris.

H. Optatus ades. Unde adfers istam?

G. Ab Herrio.

H. Quis te monstravit eo?

G. Sectatus sum cantharos.

H. Ecquam habet cursuram?

G. Satis frequentem.

H. Infunde nobis, ut probemus quid valeat.

G. Porrigite suum quisque poculum.

H. Sincera est, video.

G. Nunc proba.

H. Mehercle bona est.

G. Bibite strenuè, est plenà etiamnum cocturà.

H. Gaudeo.

Jodocus, Laurentius.

J. **N**on mihi satisfaciunt hæ ampullæ: jube-
to nobis afferri poculum grandius.

L. Heus, Jodoce.

J. Tu me vocasti? Quid placet tibi?

D

L. Ut

L. Ut mihi huc afferas duo pocula, paulo capacia
pocula quam sunt hi cululi.

J. Factum. *Hæ sunt.*

L. Apage te cum ista segnitie.

J. Cur ringeris?

L. Quod tam purificata nobis proponis.

J. Non sunt satis pura?

L. Tute inspicere.

J. Equidem prolueram tamen.

L. Ubi?

J. Intus & foris.

L. Vis ut credam?

J. Cupio fané.

L. Ablue denuó.

J. Istæ sordes abluí non possunt aqua.

L. Abrade igitur. Nisi nitidissima noli reportare.

J. Quid si frangam, ubi occæpi radere?

L. Tibi prospice. Nam nisi pocula integra permanferint hodie, tuæ nates integræ non permanebunt crastino.

J. Acerba comminatio.

L. Proinde cave tibi.

Melchior, Nicasius.

M. **D**Oceri cupio, sed citra iurgium.

N. Quicquid non sapit iocum, tibi iurgium est.

M. Equidem illa quæ mihi præcepisti, rectè memini tamen.

N. Nempe de congressibus?

M. Nempe

M. Nempe istud ipsum; nec sum tam hebes quam tu me facis.

N. Superest igitur ut discas quibus moribus utendum sit illi, qui convivii minister est.

M. Hoc volo scire. Nam hac in re multum peccatur.

N. Principiò hoc volo, ut meminetis ministrum te esse convivii.

M. Meminero.

N. Proinde cogita, non cessandum tibi postquam occubuerè convivæ.

M. Id scio.

N. Verùm ut tardum esse te nolo, ita nolo esse præcipitem; memor proverbii, quod, cum esses novitius, edidicisti.

M. Quod istud est, quæso, proverbium? Nam inter tam multa quæ didici, difficulter possum conjectare; nisi hoc vis, *Festina lente.*

N. Istud ipsum.

M. Verùm istud ipsum rectè meministi.

N. Fac igitur (nisi dum tollis quid, vel apponis) mensæ reverenter assistas usque; non tristis ac contidus, sed vultu renidenti ac hilari; non oculis humi dejectis, nec in quenquam convivarum defixis, sed placidè mobilibus ad omnes omnium nutus, convivoris maxime; tum ore neutiquam hiante, sed labris leviter junctis.

M. Efficiam: ut sum inculpatus, quantum ad os attinet & oculos.

N. Bene spondes.

M. Re ipsa præstabo; videbis.

N. Nec, si quid à convivis dicitur inconsideratius, adverte; nec, si quid sit inurbanius, observa.

M. Idem vetuisti nuper.

N. Nam ad obscenos sermones prorsus volos sis surdus, id quod sæpenumero admonui. Porro, si quis quid vult, actutum suppedita. Evacuatos catenos amove: pocula reple; sed non ad summum labrum.

M. Paulò minùs faxis sint quàm plena.

N. Sic decet. Circumspecta, tolle patinas, & appone, item circumspecta.

M. Videlicet, nè cui vestem jure perfundam.

N. Ità sanè. Cibum neque prægustabis, neque, si quid lautius superfuerit, abliguries.

M. Tace, obsecro: istud me nuper coqua dedocuit.

N. Si quid à convivis offertur, verècundè recusabis: sin institerint, recipies; & paululùm digressus, vel comedes, vel sepones. (væ.

M. Gibos raro, potum subindè offerunt convi-

N. Id si quando fit, paululùm bibe; & repleto poculo, denuò restitue.

M. Non me iubes abluere?

N. Non est semper necesse. Verborum vide ut sis parcissimus. Si quid respondendum fuerit, paucis orationem absolve: ultrò verbum

bum nullum proferas.

M. Multiloquium ut vitem, documento mihi nuper fuit *Egidius* noster; quem (hospites quoniam loquaculum esse perspexerant) ad garriendum provocare; digressum perfringebant.

N. Missus à quoquam ad conficiendum negotium, abire noli, ni prius intellexeris quid sit imperatum. (nus?)

M. Quid si denuò rogitem, cum intellexi mi-

N. Minus peccabis si bis quæras, quàm si perversè negotium conficias.

M. Quid superest post tot præcepta?

N. Ut sordibus vaces toto quidem corpore, sed maximè facie & manibus.

M. Scitulus sim faxo & formosulus.

Orasius, Philippus.

O. **H**icce te reperio?

P. **H**aud alibi sanè quàm hîc.

O. Dic fodes, ecquam hîc exerces artem?

P. Etiam.

O. Quam, quæso.

P. Servilianam.

O. Non intelligo quænam sit ea.

P. Verro domum & cubiculum heri.

O. Quid facis ampliùs?

P. Concinno lectum, struo ignem, app. 11. 1. quam, abduco herum, & reduco.

O. Audio.

P. Adorno mensam.

O. Dic Cætera.

P. Prudenti adstans, recito sacram lectionem.

O. Tu quando prandes?

P. Ubi ipse pranderit.

O. Quid esitas?

P. Quicquid sustuli.

O. Quomodo potes tantum cibi condere in unam alvum.

P. Imò de quocunque lubet fumo quantum satis est.

O. Quis reliquias cæteras absumit?

P. In pauperes erogantur.

O. Omnesne?

P. Omnes.

O. Etiam petasones, & caro salita?

P. Nihil horum habet in ædibus suis.

O. Unde vivitis autem? Quæve sunt quotidiana alimenta?

P. Omnia recentia.

O. Quis parat ei cibos?

P. Quid me censes?

O. Qualis nunc sis, nescio: olim certè non fuit quicquam hebetius.

P. Hic me exacuit, & erudit.

O. Gratis?

P. Omnino: sed hac lege, ut ab illo nunquam discedam.

O. Adeone stultus es, ut alicui te in perpetuam servitu-

servitutem tradas nullo præmio?

P. Ecquid majus præmium expetas quam ego fero?

O. Expone quod præmium feras.

P. Quoad vivam, suppeditabit hic mihi alimoniam.

O. Tunc servis pro alimonio tantum? Ubi vestitus interim?

P. Idem præbet, qualem vides vestitum.

O. Elegans mehercle vestitus?

P. Si mortuus fuero ante ipsum, nihil mihi defuerit rerum necessariarum, præsertim apud tam opulentum herum. Sin ipse ante moriatur, ne eum fuerit quicquid habet.

O. Quid si longus te morbus excoxerit?

P. Nunquam submovebit.

O. Quis scis?

P. Vir bonus est, bonum dedit fidejussorem.

O. Quem, quæso?

P. Eum qui reddet unicuique secundum opera sua.

O. Deum timet?

P. Si quisquam alius.

O. Interim istic, tanquam in carcere, perpetuo sessitare debes.

P. Nonnunquam prodimus.

O. Ad quos?

P. Ad concionem sacram, ad colloquium doctorum virorum.

O. Non tibi facultas evagandi datur aliquando?

P. Non cupio modò : initio erat subacerbum.

O. Interim non frueris libertate faciendì quod libet.

P. Quam tu vocas libertatem, mera licentia est. Nam hìc mihi benefaciendi non deest ulla libertas.

O. Sed ad præscriptum debes omnia facere.

P. Quò alioqui ruerem, nisi his tanquam septis coërcerer? Maximè cùm simus ad malum proclives omnes ab adolescentia.

O. Quomodo verò totum diem consumis citra tædium?

P. Istud volo ut audias.

O. Imò ego te oro, si non est molestum, ut mihi exponas.

P. Experrectus manè, surgo prior.

O. Quotà horà?

P. Ferè circa quintam. Excitatus igitur sicut dixi, sine morà corpus erigo, è lecto statim me subduco, hæc verba prolocutus; Adsit Deus Omnipotens, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Amen.

O R A T I O.

Gratias tibi ago, Pater cœli & terræ, quòd me hâc nocte servâris incolumem. Da quæso, ut totum hunc diem in timore tuo sic transigam, ut à præceptis tuis nunquam deflectam. Amen.

O R A.

O R A T I O.

Impertire nobis, Domine Jesu Christe, Spiritum sanctum tuum, qui vanas nostras cogitationes cohibeat, verba formet, emendet opera; ut digni inveniamur hæreditate tuâ cœlesti, ad quam nos (factus homo, veniens) vocare dignatus es. Amen. *Pater noster, &c. Credo in Deum Patrem, &c.*

O. Preculas istas volo communices.

P. Non recuso. Quid videntur?

O. Piæ sanè & efficaces, si proferas ex animo.

P. Tales herus meus edocet me.

O. Laudo utrumque; illum, quòd te sedulo doceat; te, quòd illius doctrinam tam avidè demittas in animum.

P. Postquam sic me commendavi Christo, progredior è cubiculo, exonero alvum, abluo manus, os, faciem; pectore caput; deinde sumitur mihi liber in manus.

O. Qualis primum.

P. Sacer. In hoc ad quartam partem horæ magis meditor quàm lego: deinde recluditur. Tum demum lego quoscunque libros; sed illos potissimùm, unde eloquentiam cum prudentia simul hauriam.

O. Quamdiu versaris in ea lectione?

P. Quoad herus expergiscitur; nam huic, dum vestitur, operam do. Mox rursus ad libros, donec horarum pensum absolverim.

Cum

Cum facit sacrum, ministro, precor. Interea tempus appetit, ut & ventri prospiciatur. Ego, sumptâ pecuniâ, ad forum prodeo; emo vel quæ iussit, vel quæ præsens copia suppeditet; paro; prandetur. A prandio deambulamus foras, si qua necessitas est: Sin minus noster hortus satis amplum spatiandi præbet locum. Post illa, rursus vaco libris, vel negotiis, quanquam illa perquam raro avocant me. Sub cœnæ tempus repeto culinam. Momento temporis parantur omnia; cœnamus fabulamur, sed (ecastor) non nisi sacras fabulas; sicque refectis animis pariter atq; corporibus, ad cubiculum progredimur. Ipse quidem, haud aliter quàm si eâ nocte sit emigrandum, sic certat precibus, singultu, lacrymis. Ego, quoniam tam exercitatus non sum, quantâ possum devotione, illius diei admissâ reputo, veniam peto, &, ut pareat, per illius, qui se pro nobis impendit, misericordiam, Deum patrem obtestor. Postea precatiunculam subijcio.

ORATIO.

Domine Jesu Christe, miserere mei, quæso, quia peccavi tibi. Serva me deinceps ab omni malo, confirma me in omni opere bono, & noli me tunc reprobare, quando reddes unicuique secundum opera sua. Amen.

ORATIO.

Domine noster Jesu Christe, fac ut inimicus
&

& insidiator Satan hunc locum nunquam accedat. Tunc demum quiete corpus depono.

O. Ità me magnus amet Jupiter, ut mihi vehementer arridet ista vivendi ratio; & si possum, cupiam imitari.

P. Possis quidem: sed ne desis tibi, si qua bene vivendi dabitur opportunitas; præsertim cum sit in dubio, quamdiu sumus hinc victuri.

O. Verissimè loqueris.

P. Tu bene valebis, ego vocor.

O. Opto te bene valere, optime juvenis.

Quadratus, Robertus.

Q. **F** Cquis mecum audet disputare?

R. Ego audeo.

Q. Ergò para te ocyus ut mihi respondeas.

R. Hic sum; incipe; si quid vis.

Q. Ubi pedunt vulpes?

R. Paululum super poplites.

Q. Quæ est litera roduftissima.

R. O; quoniam equos sistit, & plaustra.

Q. Ubi angustissima terra?

R. Ubi mare est amplissimum.

Q. Ubi sunt omnes mulieres bonæ?

R. Ubi nulla est mala.

Q. Quando est dies longissimus?

R. Cum nox est brevissima.

Q. Quibus arboribus nunquam defluunt folia?

R. De pictis.

Q. Ca-

Q. Canis miſturus cur pepem levat alterum?

R. Nè permingat caligas.

Q. Cur latrant canes?

R. Quod cantare nesciant.

Q. Conjectas hercle ſat bene.

R. Corrige, ſi quid fallor.

Q. Quod hominum genus eſt juſtiſſimum?

R. Potatores.

Q. Ubi coeunt flumina?

R. In mari.

Q. Quis ager optimus?

R. Sine cultura ferax.

Q. Quæ merx maximè neceſſaria?

R. Sal.

Q. Quid lupum è ſaltu prolicit?

R. Fames.

Q. Quod condimentum optimum?

R. Fames.

Q. Ubi eſt divinum adiutorium præſentiſſi-
(mum?

R. In periculis.

Q. Quis mulieribus maximè inviſus?

R. Qui formam illarum carpit.

Q. Quod eſt à condito mundo verbum primum?

R. Fiat.

Q. Cur natant piſces?

R. Adde alas, volabunt.

Q. Quis fructus pernicioſiſſimus?

R. Pomum quod guſtavit Adam.

Q. Quis ſermo auditu gratiſſimus?

R. Venite

R. Venite benedicti.

Q. Cur velluntur anseres?

R. Si lanigeri essent, tonderentur.

Q. Quæ vestis honestissima?

R. Quæ turpitudinem tegit.

Q. Quod vestimentum optimum?

R. Quod frigus arcet.

Q. Ubi præbent maximum lumen candelæ?

R. Ubi sunt tenebræ densissimæ.

Q. Edoctus es. Nolo tecum certare diutius.

R. Non sapias solus: id vides, opinor.

Simon, Timotheus, Grex.

S. E Cquid placet, Præceptor observande, ut nostros mores jam formes?

T. Peroportunè mehercle admones. Nam animo jam sum tranquillo; & temporis opportunitas horratur, & loci.

S. Jubes me residere?

T. Imò resiste hîc prope me, dum quæ volo dixero. Quiescite, pueri. Nemo vestrum commoveat se.

S. Non auditis quid Præceptor imperat?

T. Videtis hunc adolescentem, pueri?

G. Etiam.

T. Scitis quid fecerit?

G. Minimè.

T. Nuper pravos mores habuit, cum vir quidpiam alloqueretur eum: hos ego nunc corrigam. Intellexistis?

G. Callide

G. Callidè.

T. Quod huic dicitur, idem vobis omnibus dictum volo.

G. Tenemus.

T. Tecum loquar; responde mihi ritè.

S. Prout poterò.

T. Nōras virum qui te nuper alloquebatur in foro?

S. Antehac non memini me vidisse.

T. Quid dicebat tibi?

S. Percontabatur me de variis rebus.

T. De quibus?

S. De parentibus meis, de studiis, de sodalibus quos in ludo habeo.

T. Quid respondebas?

S. Sane quod mihi tum suggessit animus.

T. Aliis moribus vellem te fuisse usum.

S. Quando?

T. Inter respondendum.

S. Ille meos mores tamen non carpsit.

T. Scio. Vir est honestus; sciebat illam rem ad se nihil pertinere.

S. Si quid in me deprehendisti vitiosum, emenda quæso.

T. Ità faciam. Tu aures adhibe.

S. Istud jamdudum facio.

T. Quoties præterieris senem, magistratum, sacerdotem, virum nobilem, virum doctum: nuda caput illico.

S. Faci-

S. Faciam.

T. Sin tu sedeas alicubi, téque talis prætereat;
assurgito quoque, & genu insuper flectito.

S. Meminero.

T. Porro, si tecum etiam loqui velle senseris,
tum paululum ipse progressus, ex adverso
constite rectus.

S. Scilicet.

T. Pileum inter manus contine.

S. Teneo.

T. Compone pedes quoque.

S. Faciam ut jubes.

T. Intende oculos subinde in eum qui tecum lo-
quitur.

S. Subinde?

T. Sic aio.

S. Quare non est mihi continenter aspicien-

T. Quòd sit impudentiæ signum.

S. Intellego.

T. Præterea, debes flectere alterum genu.

S. Alterumne, an utrumque?

T. Alterum.

S. Utrum? Dextrum, an sinistrum?

T. Dextrum.

S. Quoties me jubes flectere genu?

T. Identidem.

S. Istud quid sit non intelligo.

T. Quotiescunque responsum absolveris.

S. Nunc scio.

T. Auda.

Facile responde, roga prudenter.

Verba omnia proferenda sunt tibi
expetse, lente, & articulate.

S. Quid si pudor me præpediat, ut sit sæpe, quo
minus aulam, quæ volo, proloqui?

T. Non hic decet esse verecundum. Si quando
nequitia stimulat, tum debes erubescere.

S. Rectè tu quidem. At ego mihi moderari vix
possum quin erubescam, præsertim si vir
gravis quispiam alloquatur me.

T. Honestus est talis pudor, si non degeneret in
verecundiam vitiosam: de quâ tum fabula-
bimur, quando per otium licebit.

S. Quicquid placet tibi, idem debet nobis pla-
cere.

T. Quid vobis videtur, pueri?

G. Quâ de re.

T. Num satis estis instructi?

G. Abundè.

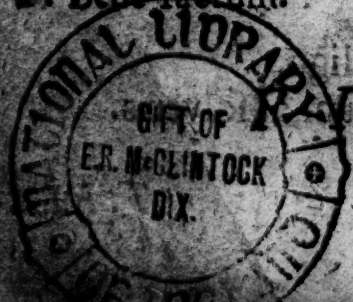
T. Quid restat igitur?

G. Ut horum semper simus memores:

T. Ut & Præceptori vestro gratiam habeatis.

G. Gratias tibi agimus immortales, collauda-
tissime Præceptor.

T. Bene factum.

N. I. S.

1306

ibi

uo

do

ix

vir

in

er-

la-

2

1

2

1

2

1

s.

la-

2

1

2

1

2